
REFLECȚII ASUPRA RELAȚIEI DINTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE ÎN
TEOLOGIA PĂRINTELUI DUMITRU STĂNILOAE

Bogdan Tătaru-Cazaban

Pentru mulți, chiar și pentru cei care nu l-au citit, Părintele Dumitru Stăniloae înseamnă *Filocalia* în limba română. Deși, există o istorie a traducerii textelor filocalice în mediul monahal românesc, sub autoritatea spirituală a Sfântului Paisie de la Neamț, chipul prin care *Filocalia* a dobândit la noi o audiență mai largă, în pofida mersului istoriei, este oferit de acribia, perseverența neverosimilă și respirația teologică a Părintelui Stăniloae: a publicat primul volum în 1947, dar instalarea comunismului a oprit seria la cel de-al patrulea; au urmat prigoana și închisoarea, după care treptata reintegrare în lumea academică și, odată cu aceasta, efortul de a convinge cenzura că *Filocalia* merita reluată. Nepotul Părintelui, Dumitru Horia Ionescu, a povestit la un moment dat cum, într-o seară de decembrie a anului 1975, bunicul său primea șpaltul celui de-al cincilea volum, care urma să fie publicat de Editura Institutului Biblic, după nenumărate negocieri cu cenzorii. *Filocalia* își urma calea sa... Era ca o trecere a spiritului, camuflată pentru unii, însă de o orbitoare transparență pentru alții, prin viscerele cele mai întunecate ale timpului¹. Publicarea celorlalte

* Introducerea acestui articol reia, cu unele modificări, prima parte a unui text publicat în *Dilema veche*, nr. 770, 22-28 noiembrie 2018, prilejuit de apariția *Cărții Filocaliilor. Cele mai frumoase pagini*, sub îngrijirea doamnei Georgeta-Anca Ionescu, Editura Humanitas, București, 2018.

¹ O receptare, care acoperă un arc de timp considerabil, a sensului traducerii *Filocaliei* de către Părintele Stăniloae se întâlnește la André Scrima în „L'avènement philocalique dans l'Orthodoxie roumaine”, *Istina*, 1958, no. 3-4, pp. 295-328, 443-75 (trad. rom. de Miruna Tataru-Cazaban și Lucian Petrescu, în André Scrima, *Ortodoxia și încercarea comunismului*, ed. Vlad Alexandrescu, Humanitas, București,